

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

رشته روابط بین الملل، گرایش سیاست بین الملل

عنوان:

راهکارهای جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا

(با نگاهی به تجربیات موفق بین المللی)

استاد راهنما:

دکتر محمد علی خسروی

استاد مشاور:

دکتر محمد سهرابی

پژوهشگر:

سهیل رجبی

زمستان ۱۳۹۲

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سهیل رجیبی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۹۰۰۸۰۰۸۸۲ در رشته روابط بین الملل که در تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۳ از پایان نامه خود تحت عنوان راهکارهای جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا(با نگاهی به تجربیات موفق بین المللی) با کسب نمره نوزده و بیست و پنج و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و . . .) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- ۲) این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزشی عالی ارائه نشده است.
- ۳) چنانچه بعد از فراغت تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد، مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

سهیل رجیبی

۱۳۹۲/۱۱/۳

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۲/۱۱/۳

دانشجوی کارشناسی ارشد روابط بین الملل آقای سهیل رجبی از پایان نامه خود دفاع نموده و با
نمره ۱۹/۲۵ بحروف نوزده و بیست و پنج و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما
دکتر محمد علی خسروی

تقدیم به:

خانواده ام،

و به همه روشنگران راه فردا؛

و به همه ی کسانی که باور دارند هنگام آن فرا رسیده

است که :

با دانستن باید زندگی کنیم ،

گهواره عادت را ترک گوئیم،

در پی دانستن، از مرز باورهای کهنه ی خود بگذریم،

و به تمامی کسانی که در راه مبارزه برای روشنایی و تلاش

برای پیشبرد دانش انسانی در سراسر جهان کوشا هستند.

تشکر و قدردانی:

لازم می دانم از استادان، صاحب نظران و عزیزان بزرگواری که با درک اهمیت موضوع، اینجانب را در انجام این رساله یاری داده و همراهی نموده اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

از رهنمودهای ارزشمند، قوی و غنی و ارائه طریق های راهگشای استاد فرهیخته جناب آقای دکتر محمد علی خسروی به عنوان استاد راهنما سپاسگزارم.

نیز از مشورت های پربار، عمیق و دقیق استاد عزیز و جوان باور سرتیب جناب آقای دکتر محمد سهرابی به عنوان استاد مشاور کمال امتنان و سپاس را دارم.

از یکایک افراد خانواده ام که مشوق و حامی اینجانب برای شکوفایی علائق و ثمر رساندن این پژوهش بوده اند، قدردانی می نمایم.

به پاس تمام محبت ها و الطافشان

بسمه تعالی

دانشکده علوم سیاسی

این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی کد واحد: ۱۰۱ کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۸۱۰۹۲۱۰۱۸

عنوان پایان نامه: راهکارهای جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا (با نگاهی به تجربیات موفق بین‌المللی)

نام و نام خانوادگی دانشجو: سهیل رجبی تاریخ شروع پایان نامه: نیمسال دوم ۹۱-۹۲

شماره دانشجویی: ۹۰۰۸۰۰۸۸۲ تاریخ اتمام پایان نامه: نیمسال اول ۹۲-۹۳

رشته تحصیلی: روابط بین الملل

استاد راهنما: دکتر محمدعلی خسروی

استاد مشاور: دکتر محمد سهرابی

چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش‌های اجرا و نتایج به دست آمده):

تجارت بین‌الملل به عنوان یکی از موتورهای رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود و در این میان، واردات و صادرات کالا و به تبع آن چالش و تهدید قاچاق کالا یکی از اجزای مهم و تاثیرگذار است. امروزه توسعه فن‌آوری‌ها و گسترش ارتباطات، مبادلات و مناسبات اقتصادی میان کشورها را دستخوش تحولات چشمگیر ساخته و وجود مرزها به همراه اعمال سیاست‌های اقتصادی متأثر از حاکمیت دولت‌ها در امر صادرات و واردات، موجب پیدایش و رشد پدیده‌ای به نام «قاچاق کالا» گردیده است. پدیده قاچاق کالا تنها مختص ایران نیست و در بسیاری از کشورها حتی در کشورهای توسعه یافته‌ای چون آمریکا، انگلستان و ایتالیا و به ویژه در کشورهای در حال توسعه، روند فزاینده و رو به رشدی از آن مشهود است. پیامدهای منفی این پدیده در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، امنیتی و فرهنگی و موانع جدی که در مسیر توسعه کشورها به وجود می‌آورد، آن‌ها را ناگزیر از مبارزه نموده است. کشورهای مختلف به شیوه‌های گوناگون به مقابله با پدیده قاچاق پرداخته‌اند. از سیاست‌های گمرکی و اقدامات مکمل امنیتی گرفته تا اقدامات تأمینی و حقوقی - کیفری و یا فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی و اقدامات پیشگیرانه دیگر. رشد فزاینده و غیرقابل کنترل قاچاق کالا و تأثیرات منفی آن بر روند توسعه کشور از نگاه مسئولین نظام جمهوری اسلامی نیز دور نمانده و فرمان مقام معظم رهبری در تیرماه سال ۱۳۸۱، هشدار بر عواقب خطرناک این پدیده و ضرورت‌های مبارزه فوری با آن بوده است. تحقق بخشیدن در این خصوص، جدا از همت و تلاش همه سازمان‌های مسئول، برنامه‌ریزی‌های متناسب با توسعه فن‌آوری‌ها و گسترش مبادلات و ارتباطات کشورها را می‌طلبد و بازنگری در قوانین و مقررات و ساختارهای سازمانی مرتبط با مبارزه با قاچاق را الزامی می‌سازد. در پژوهش حاضر محقق در نظر دارد با روش توصیفی - تحلیلی و توجه به نکات ذکر شده به شناسایی راه‌های جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا پرداخته تا پس از بررسی دقیق علمی بتواند با ارائه پیشنهادات مناسب در راستای کاهش حجم قاچاق کالا، توسعه امنیت اقتصادی در ایران و در تعامل با نظام بین‌الملل بپردازد. به طور کلی بروز و ظهور رفتار جمعی و شیوه‌های رفتار مشارکت‌های مردمی به ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد موفق فرهنگی با بهره‌گیری از تجربیات موفق بین‌المللی، ظرفیت و نقش شگرف و قابل ملاحظه‌ای در توسعه پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا دارد.

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است - مناسب نیست تاریخ و امضاء:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول : کلیات	
۲	۱- طرح مسئله
۳	۲- ضرورت و اهمیت تحقیق
۴	۳- سوالات پژوهش
۴	۳-۱- سوال اصلی
۴	۳-۲- سوالات فرعی
۵	۴- فرضیه و متغیرهای پژوهش
۵	۴-۱- فرضیه پژوهش
۵	۴-۲- متغیرهای پژوهش
۵	۵- روش پژوهش
۵	۵-۱- روش گردآوری اطلاعات
۶	۵-۲- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۶	۶- سازماندهی تحقیق
۶	۷- تعریف مفاهیم اصلی پژوهش
۶	۶-۱- تعاریف قاچاق
۸	۶-۲- معنای حقوقی قاچاق
۱۰	۶-۳- اقتصاد زیرزمینی
۱۲	۷- انواع قاچاق

فصل دوم: قاچاق کالا

۱۵ ۱- ابعاد و دامنه قاچاق کالا در ایران
۱۵ ۱-۱- روش تفاوت در آمار تجارت رسمی
۱۸ ۱-۲- روش الگوسازی
۲۰ ۲- شیوه‌های انتقال، نگهداری و توزیع کالای قاچاق
۲۰ ۱-۲- انتقال کالای قاچاق از خارج به داخل کشور
۲۲ ۲-۲- حمل و نقل کالای قاچاق به شهرهای داخلی
۲۲ ۲-۳- نگهداری و توزیع کالای قاچاق
۲۵ ۳- آثار سیاسی قاچاق کالا
۲۶ ۴- عوامل تشدیدکننده قاچاق کالا در ایران
۲۶ ۴-۱- فرهنگ فرار مالیاتی
۲۷ ۴-۲- پول شویی
۲۷ ۴-۳- رابطه پول شویی و قاچاق کالا
۲۸ ۴-۴- افزایش میزان بیکاری
۲۹ ۴-۵- کم بودن خطرپذیری قاچاق کالا
۳۰ ۴-۶- گستردگی مرزها و برخی ناهماهنگی‌ها در نظارت بر آن
۳۰ ۴-۷- امکان قاچاق از همه‌ی نواحی مرزی
۳۰ ۴-۸- توزیع نابرابر درآمدها
۳۱ ۴-۹- ناکارآمد بودن نظام بانکی
۳۳ ۴-۱۰- عوامل خاص قاچاق از مرزهای آبی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۳ ۱۱-۴- گستردگی مرزهای آبی
۳۳ ۱۲-۴- کوتاهی مسیر
۳۴ ۱۳-۴- وسعت منطقه و متعدد بودن مسیر قاجاقچیان
۳۴ ۱۴-۴- وجود جزایر، سکوهای نفتی و مناطق پر رفت و آمد در منطقه
۳۵ ۱۵-۴- سهل انگاری نیروهای نظامی و انتظامی کشورهای عربی
۳۶ ۱۶-۴- عوامل خاص منطقه‌ای قاجاق (سیستان و بلوچستان)
۳۶ ۱۷-۴- موقعیت جغرافیایی
۳۶ ۱۸-۴- تشابهات فرهنگی با کشورهای همسایه
۳۷ ۱۹-۴- کمبود شغل و بیکاری
۳۷ ۲۰-۴- فقر فرهنگی و سلطه‌ی فرهنگ عشیره‌ای
۳۸ ۵- پاداش برای کاشفین و مخبرین قاجاق (نمونه مقایسه ای با کشور چین)
۴۱ ۶- نحوه‌ی گزارش دهی موارد قاجاق (نمونه مقایسه ای با کشور چین)
۴۳ ۷- فرمان مقام معظم رهبری در مورد مبارزه با قاجاق کالا و ارز
۴۵ ۸- اقدامات انجام شده در مقابله با قاجاق کالا
۴۵ ۸-۱- طرح نظارت بر ترانزیت
۴۵ ۸-۲- توجه به وضعیت معیشتی مرزبانان
۴۵ ۸-۳- رفع برخی ابهامات قانونی
۴۵ ۸-۴- گسترش دامنه‌ی مقابله
۴۶ ۸-۵- تشکیل شعبه‌ی ویژه‌ی قضایی
۴۶ ۸-۶- تسهیل واردات از مجاری رسمی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴۶ ۷-۸-تجميع عوارض
۴۷ ۸-۸- ممنوعیت خرید دولتی تولیدات خارجی
۴۷ ۹-۸- تسهیل واردات
۴۷ ۱۰-۸- فعال شدن ستاد اقتصادی دولت
۴۷ ۹- راهکارهای بلندمدت و ساختاری مقابله با قاچاق کالا
۴۸ ۱-۹- شناخت مزیت‌ها و افزایش رقابت‌پذیری کالاهای تولید داخل
۵۰ ۲-۹- توسعه‌ی فرآیندهای تولیدی جدید
۵۰ ۳-۹- تشویق صنایع کوچک و متوسط کاربر غیردولتی
۵۱ ۴-۹- تأسیس صنایع کوچک و متوسط
۵۱ ۵-۹- توسعه‌ی صنایع کاربر
۵۱ ۶-۹- کمک به بخش کشاورزی
۵۲ ۷-۹- تحقیق و توسعه
۵۲ ۸-۹- توسعه‌ی فعالیت‌های تحقیقاتی
۵۲ ۹-۹- گسترش تحقیق و توسعه در بنگاه‌ها
۵۳ ۱۰-۹- ایجاد فرصت‌های جدید شغلی
۵۴ ۱۱-۹- جذب سرمایه‌گذاران خارجی
۵۵ ۱۲-۹- فناوری اطلاعات
۵۶ ۱۳-۹- خصوصی‌سازی
۵۷ ۱۴-۹- مقررات‌زدایی
۵۸ ۱۵-۹- آزادسازی تجاری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۹	۱۶-۹- شفاف‌سازی قیمت‌ها و تغییر روش در پرداخت یارانه‌ها
۶۰	۱۷-۹- مشارکت فعال‌تر در منطقه‌گرایی
۶۱	۱۸-۹- حذف انحصارها و فراهم آوردن محیط رقابت
۶۱	۱۹-۹- ایجاد اشتغال
۶۲	۱۰- پیشنهادهای راهبردی
۶۲	۱-۱۰- نقاط قوت کشور در مقابله با قاچاق
۶۲	۲-۱۰- نقاط ضعف کشور در مقابله با قاچاق
۶۳	۳-۱۰- فرصت‌های ما در مقابله با قاچاق
۶۳	۴-۱۰- تهدیدهای کشور در مقابله با قاچاق
۶۴	۵-۱۰- راهبردهای برخاسته از قوت‌ها و فرصت‌ها (SO)
۶۴	۶-۱۰- راهبردهای برخاسته از ضعف‌ها و فرصت‌ها (WO)
۶۴	۷-۱۰- راهبردهای برخاسته از قوت‌ها و تهدیدها (ST)
۶۵	۸-۱۰- راهبردهای برخاسته از ضعف‌ها و تهدیدها (WT)
۶۵	۹-۱۰- راهبردهای برتر انتخاب شده به ترتیب اولویت
۶۶	۱۰-۱۰- راهبرد ترکیبی برگزیده
۶۷	۱۱- جمع‌بندی
فصل سوم: سازمان‌های غیر دولتی و نقش آن‌ها در مبارزه با قاچاق کالا	
۷۰	۱- سازمان‌های غیردولتی و مشخصات کلی
۸۰	۲- طبقه‌بندی سازمان‌های غیردولتی
۸۶	۱-۲- ویژگی‌های اصلی سازمان‌های غیردولتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸۹	۲-۲- ویژگی‌های فرعی سازمان‌های غیردولتی
۹۶	۳- اصطلاحات مختلف سازمان‌های غیردولتی
۹۸	۴- نقش‌ها و کارکردهای سازمان‌های غیردولتی
۱۰۱	۵- حکومت‌ها و سازمان‌های غیردولتی (نگاهی به تجربیات بین‌المللی)
۱۰۳	۵-۱- فیلیپین
۱۰۴	۵-۲- تایلند
۱۰۶	۵-۳- اندونزی
۱۰۸	۵-۴- مالزی
۱۱۰	۵-۵- بنگلادش
۱۱۰	۵-۶- استرالیا
۱۱۵	۶- عوامل رشد و گسترش سازمان‌های غیردولتی
۱۱۵	۶-۱- عوامل ساختی
۱۲۲	۶-۲- عوامل سازمانی
۱۲۵	۶-۳- عوامل فردی
۱۲۷	۷- عوامل اثرگذار بر رشد و گسترش سازمان‌های غیردولتی در ایران
۱۲۸	۷-۱- ساختار سیاسی
۱۳۲	۷-۲- ساختار قانونی
۱۳۸	۷-۳- جدیدترین مبانی قانونی سازمان‌های مردم‌نهاد (غیردولتی)
۱۴۴	۸- راهکارهای مشارکت سازمان‌های غیردولتی در امر مبارزه با قاچاق کالا

صفحه	عنوان
	فصل چهارم: مشارکت‌های مردمی و نقش آن در مبارزه با قاچاق کالا
۱۵۶	۱- مفهوم مشارکت
۱۵۶	۱-۱- مسئله ای با مفهوم مشارکت.....
۱۶۰	۲-۱- مشارکت در فرهنگ ایران.....
۱۶۳	۳-۱- مشارکت پذیری اعضای جامعه.....
۱۶۴	۴-۱- معنا شناسی مشارکت.....
۱۶۹	۲- نظام اسلامی و مشارکت مردمی.....
۱۷۱	۲-۱- عدالت.....
۱۷۱	۲-۲- احسان و نیکی به هم نوع.....
۱۷۳	۲-۳- تعاون و همکاری گروهی.....
۱۷۴	۲-۴- انسجام و روابط اجتماعی.....
۱۷۴	۲-۵- نظارت و مسئولیت همگانی.....
۱۷۵	۳- تاریخچه مشارکت‌های مردمی در ایران
۱۷۷	۴- کارکردهای مشارکت.....
۱۷۸	۵- تکنیک‌های مشارکت مردمی.....
۱۷۸	۵-۱- تکنیک‌های ساخت نیافته و نامنظم در مشارکت‌های مردمی.....
۱۷۹	۵-۲- تکنیک‌های سازمان یافته و منظم در مشارکت‌های مردمی.....
۱۸۰	۵-۳- تکنیک‌های فعال در مشارکت‌های مردمی.....
۱۸۱	۵-۴- تکنیک‌های انفعالی در مشارکت‌های مردمی.....
۱۸۱	۶- تبیین مشارکت مردمی.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۹۰	۷- موانع مشارکت‌های مردمی در کشورهای جهان سوم از جمله ایران.....
۱۹۰	۷-۱- فرهنگ مشارکت (بعد هنجاری).....
۱۹۱	۷-۲- نهادهای مشارکتی (بعد سازمانی).....
۱۹۵	۷-۳- نظام اطلاع‌رسانی.....
۱۹۵	۷-۴- تسهیلات و امکانات مادی و تخصص‌های ضروری.....
۱۹۶	۷-۵- ساختار دولت.....
۱۹۸	۸- رویکرد مشارکتی در روند مبارزه با قاچاق کالا، چه باید کرد؟.....

فصل پنجم: نتیجه‌گیری، پیشنهادات و راهکارها

۲۰۱	۱- نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....
۲۰۵	۲- راهکارهای پیشنهادی تکمیلی.....
۲۰۵	۲-۱- پیشنهادات.....
۲۰۶	۲-۲- راهکارها.....
۲۱۱	فهرست منابع و مآخذ.....

فصل اول

کلیات پژوهش

۱- طرح مسئله

مشارکت پذیری اعضای جامعه به عنوان نیاز اجتناب ناپذیر عصر ما، همه ابعاد انسانی را، در سطوح مختلف تحت پوشش قرار می دهد. امروزه مقوله مشارکت مردم شرط توفیق هر نوع برنامه و رهیافت کلان اقتصادی، اجتماعی و توسعه به شمار می رود و علت این امر نیز گستردگی و تنوع زمینه های مشارکت است. مشارکت، کنش هدفدار، ارادی، اختیاری و ارزشی بین کنشگر و زمینه اجتماعی و محیطی او به منظور نیل به هدف معین و مشترک است. بر این اساس مشارکت باید به عنوان مجموعه ای از ابزار ضروری دیده شود که می تواند مکملی برای دیگر روش های توسعه در جهت رسیدن به اهداف و شرایط مطلوب باشد. در واقع مشارکت فرآیندی است که موجب تحرک بخشی منابع محلی و به کارگیری گروه های متنوع اجتماعی در تصمیم گیری می شود. با بیان این مقدمه می توان گفت مشارکت های مردمی و حضور فعال مردم در تمامی زمینه ها از جمله مبارزه همه جانبه و فراگیر با پدیده شوم قاچاق می تواند یکی از مهمترین راهکارها باشد.

پدیده ی قاچاق، که عبارت است از نقل و انتقال کالا از خارج به داخل یک کشور و بر عکس آن به صورت مخفیانه و خارج از مجراها و مراتب قانونی و بدون پرداخت عوارض، معضلی است که از سالیان گذشته در اقتصاد کشورهای مختلف ریشه دوانیده و برنامه ریزان و سیاست گذران را متوجه خود ساخته است. قاچاق نوعی تجارت نامطلوب و غیر قانونی کالا است که در مجرای قوانین و مقررات حاکم بر داد و ستد کالاها حرکت نکرده، اقتصاد کشورها را از مسیر صحیح آن منحرف و دست یابی به هدفها و برنامه های توسعه اقتصادی را با اختلال و دشواری مواجه می سازد.

با بروز این فعالیت های غیر عادی در اقتصاد، از یک سو اعتبار و منزلت اجتماعی کشورها در جامعه جهانی و در عرصه تجارت جهانی خدشه دار شده و از سوی دیگر گردش قانونی کالاها در بازار مختل می گردد. بر این اساس به لحاظ تاثیرات نامطلوب و مخرب که قاچاق کالا در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی بر جا می گذارد، امروز تقریباً در تمامی کشورها سازمان و تشکیلات منسجم و بسترهای قانونی روشنی برای مبارزه با این پدیده مخرب و مهار آن به وجود آمده است. کشورهای مختلف به اقتضای شرایط جغرافیایی و فرهنگی و سیاست های اقتصادی و حکومتی خود، خط مشی ها و رویه های خاصی در مبارزه با پدیده قاچاق در پیش گرفته اند. اما نکته

مهم و حائز اهمیت این است که بنابر نظر کارشناسان، مبارزه با پدیده قاچاق با فعالیت صرف سازمان‌های دولتی و حکومتی کنترل نمی‌شود. چرا که جامعه انسانی از مردم و دولت تشکیل شده و در نگاه فراسیستمی اداره کردن یک کشور با دولت و آحاد مردم است. در این راستا با اتخاذ تدابیر استراتژیکی می‌توان انگیزه همکاری مردم را تحریک و با مساعدت و معاضدت مردم به ریشه کن کردن این معضل اقدام نمود. در واقع مبارزه با قاچاق علاوه بر برنامه‌ریزی و فعالیت دولتی، عزم جدی مردم و مشارکت عمومی آن‌ها را نیز می‌طلبد و با ساماندهی فعالیت فعالین اقتصادی بخش خصوصی، سمن‌ها و اتحادیه‌ها و بهره‌برداری از نقش آن‌ها ممکن می‌گردد.

لذا این پژوهش بر آن است که به طور خاص با بررسی و شناسایی راهکارهای مشارکت مردم اعم از کمک و توانمندی مرزنیسان در این خصوص، نقش سازمان‌های مردم‌نهاد، بهره‌گیری از تجارب سایر کشورها، سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی، سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی و منطقه‌ای و ... پیشنهادات راهبردی و کاربردی در خصوص مبارزه با قاچاق کالا در ایران را ارائه نماید. به طور خلاصه می‌توان گفت با توجه به نکات مطرح شده سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت است از: راهکارهای مختلف جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا شامل چه مواردی می‌باشند؟

۲- ضرورت و اهمیت تحقیق

همان گونه که می‌دانیم برآوردها و اطلاعات کارشناسان اقتصادی و مسئولین انتظامی و اجرایی کشور حاکی از گسترش تجارت غیرقانونی و قاچاق به ویژه طی دهه اخیر در ایران بوده است که حساسیت عمومی نسبت به این موضوع را در سال‌های اخیر برانگیخته است. به طوری که مسئولان کشور و رسانه‌های گروهی به این پدیده و لزوم مقابله همه جانبه با رشد فزاینده آن تأکید نموده که همگی دلیلی بر اهمیت و ضرورت پرداخت به علل و آثار پیدایش و گسترش این پدیده و طراحی سیاست‌های مناسب برای مقابله با آن بوده است. براین اساس در پژوهش حاضر محقق در نظر دارد با توجه به نکات ذکر شده به شناسایی راه‌های جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا بپردازد تا پس از بررسی دقیق علمی بتواند با ارائه پیشنهادات مناسب در راستای کاهش حجم قاچاق کالا و توسعه امنیت اقتصادی در ایران و در تعامل با نظام بین‌الملل بپردازد. بنابراین اهمیت این

پژوهش و ضرورت آن در ارائه راهکارهای مناسب و مختلف جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا و برداشتن گامی مثبت در این خصوص می‌باشد.

همچنین از سوی دیگر علاقه و دغدغه شخصی محقق و عدم پرداخت علمی به این موضوع تاکنون از دیگر دلایل اهمیت و ضرورت انتخاب این موضوع برای محقق بوده است. امید آن می‌رود که در نهایت با بررسی دقیق، راهکارها و پیشنهادات مناسبی جهت افزایش مشارکت‌های مردمی در این خصوص ارائه گردد.

۳- سوالات پژوهش

۳-۱- سوال اصلی پژوهش

راهکارهای مختلف جلب مشارکت مردمی در امر مبارزه با قاچاق کالا شامل چه مواردی می‌باشند؟

۳-۲- سوالات فرعی

۱- نقش سازمان‌های مردم نهاد در امر مبارزه با قاچاق کالا و راهکارهای ارائه شده از سوی این

سازمان‌ها چه می‌باشد؟

۲- تجربیات موفق بین‌المللی در عرصه مشارکت‌های مردمی برای مبارزه با قاچاق کالا شامل چه

مواردی می‌باشند؟

۳- نقش مرز نشینان و میزان مشارکت و راهکارهای ارائه شده در امر مبارزه با قاچاق کالا چیست؟

۴- فعالیت‌های مهم فرهنگی در خصوص اطلاع رسانی و جلب مشارکت مردم در خصوص مبارزه با

قاچاق کالا چه می‌باشد؟

۵- نقش احزاب در جلب مشارکت‌های مردمی جهت مبارزه با قاچاق کالا چه می‌باشد؟

۶- تعامل با نظام بین الملل و بهره گیری از تجارب جهانی تا چه میزان در توسعه مشارکت مردمی

در این عرصه موثر است؟

۴- فرضیه و متغیرهای پژوهش

۴-۱- فرضیه پژوهش

توانمندسازی سازمان‌های مردم‌نهاد فرهنگی با بهره‌گیری از تجربیات موفق بین‌المللی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در مبارزه با قاچاق کالا داشته باشد.

۴-۲- متغیرهای پژوهش

متغیرهای مستقل و وابسته در این پژوهش عبارتند از:

- متغیر مستقل: توانمندسازی سازمان‌های مردم‌نهاد

- متغیر وابسته: مبارزه با قاچاق کالا

۵- روش پژوهش

روش به کار رفته در این تحقیق روش توصیفی - تحلیلی است. در این روش محقق علاوه بر تصویرسازی آن چه هست، به تشریح و تبیین دلایل چگونگی بودن و چرایی وضعیت مسئله و ابعاد آن می‌پردازد. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش نیز اسنادی و کتابخانه‌ای است. بدین معنا که محقق برای گردآوری اطلاعات داده‌های پژوهش به مطالعه و بررسی منابع، کتب و پژوهش‌های علمی معتبر در این زمینه می‌پردازد. لازم به ذکر است در صورت لزوم مصاحبه و دریافت نظرات صاحب‌نظران حوزه پژوهش نیز یکی از ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر خواهد بود.

۵-۱- روش گردآوری اطلاعات

روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش اسنادی و کتابخانه‌ای است. بدین معنا که محقق برای گردآوری اطلاعات داده‌های پژوهش به مطالعه و بررسی منابع، کتب و پژوهش‌های علمی معتبر و فیش‌برداری در این زمینه می‌پردازد. لازم به ذکر است در صورت لزوم مصاحبه و دریافت نظرات صاحب‌نظران حوزه پژوهش نیز یکی از ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر خواهد بود.